

Kincs Elek tanulmányában lelkiismeretesen elemzi Kölcsey közéleti szereplésének egyes területeit. Nem összefoglaló munkát nyújt, ehhez nincs tere, hanem szeretettel és lelkesedéssel megírt részletrajzot, amelynek hasznát veszi az ifjúság és a művelt közönség egyaránt. Tanulmányában eredeti okmányokat is közöl.

Merényi Oszkár.

Cholnoky Jenő dr. : A tenger. (138 kép és 83 ábra a szövegben. Budapest, Singer és Wolfner.)

A tenger félelmetes hatalom, de másrészt a kultúra előmozdítója, az emberi boldogságnak, előrehaladásnak lényeges tényezője. Igaz, vannak népek, amelyek sohasem láttak tengert, nemzedékeken keresztül még a partjára sem jutottak el és mégis megéltek. Sokan félnek tőle, hiszen a vize sós, ihatatlan; a mi életünkre nézve nincs szerepe, sőt életünk helyett halálunkat jelenti — mondhatják egyesek, mert olyan elem, amelyben megélni nem tudunk.

A felületesen gondolkozók így vélekedhetnek a tengerről. A tenger partján élő népek azonban a tengerben keresik meg élelmük egy részét; a tengeren kereskednek, fuvaroznak, a tengerben tehát gazdasági erőt látnak, szeretettel, de félelemmel is tekintenek rá, mert nemcsak áldásai, hanem tragikus csapásai is vannak.

A tenger partján mindig találunk népeket, akkor is, amikor a szárazföldek belsejében még néptelen őserdők, vagy csak igen gyéren lakott rengetegek terültek el. Ma is így van a természeti népek egész sorában. A hátsó-indiai szigeteken, Ázsia déli partjain, Uj-Guineában stb. mindenütt a tengerparton lakik legsűrűbben a nép.

Azok a népek, amelyek a tenger olyan partján laktak, ahol a szárazföld nem nyújtott biztos megélhetést, a tengeri kereskedelemre adták magukat. A föníciai nép, kiszorítva a szíriai

partok kietlen pusztaságaira, kénytelen volt a tengerre menni. Megteheték, mert a libanoni cédrusokban kitűnő hajóépítő fát kaptak. Mivel kellő műveltséget is szereztek a közelfekvő Mezopotámia műveltségéből, hamarosan a legkitűnőbb kereskedő néppé lettek, sőt exportjuk is volt, mivel a föníciai üvegáru és a föníciai bíborkelme világcikké lett.

A görögök hasonlóképpen fejlődtek kereskedő népekké, hisz Görögország tagozott partjai s megszámlálhatatlan szigete rendkívül kedvezett a halászat, majd a hajózás és kereskedelem kifejlődésének. Görög gyarmatok népesítették be a Földközi-tenger félre-eső zugait az Adriai-tengerben, a Fekete-tengerben, Itália partjain, stb. Elkalandoztak a britanniai tengerekre s fölfedezéseik, tapasztalataik hathatós mértékben vitték előre a görögök műveltségét. Ezeknek a földrajzi tényezőknek köszönhetjük Homérosz világhírű munkáit és Aeneis remek sorait is. Csak ezeknek birtokában tudjuk igazán megérteni ezeket a nagy elbeszélőkölteményeket és a bennük lefektetett földrajzi, természettudományi ismereteket. Már a rómaiak sohasem lettek vérbeli hajós és kereskedő népek, mivel Róma környékén a partok hajózásra, kikötésre nem alkalmasak. Még a Tiberis torcolatába is csak kis bárkák juthattak be.

A mai időknek legnagyobb városai: London, New-York, Hamburg, Alexandria, stb., stb., mind-mind a tenger partján nőttek fel. A tenger összeköti a legkülönbözőbb termelésű területeket, a kontinensek gyéren lakott, nehezen járható belseje meg ellenkezőleg, szétválasztja őket. Európa és Kína műveltsége azért nem érintkezett 2000 esztendőn át, mert gyéren lakott, igen nehezen járható kontinens zárta el őket egymástól. A Szezi-csatorna megnyitása előtt pedig tengeri út nem kötötte össze a kettőt. Ha

a föniciai és görög hajók besétálhattak volna a Vörös-tengerbe, bizonyára egészen másként fejlődött volna a világkereskedelem és világtörténelem. Kínával, Japánnal, az előindiai és hátsóindiai művelt népekkel sokkal hamarabb és sokkal szorosabb érintkezésbe kerültünk volna. S ki tudja, mily mértékben hatott volna Európára az európainál akkor sokkal fejlettebb keletázsiai műveltség? Valószínű, hogy ma egészen másként állana a világ sora. Gondoljunk csak arra, mennyire hatott az aránylag csekélyszámú arab nép! Lelkesedése és szervezetsége elég volt arra, hogy romba, döntse az antik világot s Alexandria pusztulásával sírba szálljon a klaszikus tudás és művészet.

Cholnoky Jenő könyvében mindenütt kidomborodik az emberföldrajz kulturális jellege, a tengernek az ember életére, életmódjára, a megélhetésére, a testi és lelki szükségletek kielégítésére vonatkozó szerepe. Megértjük a hajózó népek hatalmas anyagi és szellemi kultúráját, annak a lehetőségeit és így tisztábban látjuk a dolgozó, küzködő ember hatalmas neki-lendüléseit, csak azért, hogy utódainak minél magasabb, fejlettebb szellemi tőkét hagyjon hátra.

Horváth Károly.

Ludovikás Levente. A M. Kir. Honvéd Ludovika Akadémia Leventekörének évkönyve. Szerkeszti: vitéz Rózsás József. XI. évfolyam. (Stádium.) Amikor ezt a kötetnek beillő füzetet nézegetem, valami különös érzés fog el. A betűk szólnak, a képek beszélnek, a «Sorakozó» rovat a jövőbe irányít, a Memento a mult emlékeit ébresztgeti, katonai cikk, szépirodalmi rész, beszámoló a kitűnő műmellékletekkel együtt megkap, szórakoztat, máskor meg szinte a torkomat szorongatja az olvasottak kapcsán támadt érzés.

A nagy világégés után az eddigi-

Napkelet

nél még nagyobb feladatra elhivatott Ludovika Leventekörének testi, lelki, szellemi neveléséről immár XI. évi beszámolója áll előttünk. Magyar lélek, bajtársi szív, katonás akarat látszik minden során. Amint vitéz Látovári Révy Kálmán altábornagy, a Ludovika Akadémia volt parancsnoka, a közlöny életrekelője írja: «A Ludovikás Levente tanár és tanítvány legbensőbb lelki és szellemi együttműködésének eredménye». S valóban «delkes, önzetlen munkával első-sorban a Haza és a köz érdekeit szolgálják». (Zelenka Zoltán tábornok.) — A szerkesztő vitéz Rózsás József «magyar lelke és fajszeretete mint égő fáklya világol. Ha kardforgató karja megrokkant is, tollforgató keze tovább rója a sorokat mélységes szívvel és magyarosan». (Vitéz Jány ezredes.) Mellette fáradozik a társszerkesztő Varga László, a sok munkatárs, tanár, tanítvány.

A Leventekör élénk és sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Tagjainak, a közismert aks.-oknak 18·3%-a vett részt a kiírt pályázatokon, amelyek között az irányt oly beszédesen jelzi a szerkesztő pályatétele: «Miért és hogyan kell bekapcsolódnia a magyar tisztnek a nemzeti művelődésbe?» A testezés sporteredményei jól ismertek.

Bizakodó reménységgel tesszük le a füzetet s az új decennium elején kívánjuk, hogy folytassák tovább: «Arte et Marte». A jól sikerült klisék a Weszely L. fotokemigrafiai műintézetet, a tipográfiai szempontból is igen ízléses és díszes kiállítás és elrendezés a Stádium nyomdát dicséri.

Závodszy Levente.

Két verseskönyv. A véletlen hozta össze a két kötetet egy ismertetésbe, de nemcsak fiatalságuk, a legújabb nemzedékhez való tartozandóságuk közös vonásuk. Közös mesterük is, Mécs László és minden, ami ezzel jár: